

STU v Bratislave

Fakulta elektrotechniky a informatiky

Dlhodobý a krátkodobý majetok podniku

Andrej Cvečko

ID 35984

andrej.cvecko@gmail.com

1 Obsah

Úvod	3
Majetok podniku	3
Dlhodobý majetok podniku	3
Využívanie dlhodobého majetku	6
Oceňovanie dlhodobého majetku	7
Obstaranie dlhodobého majetku	8
Opotrebovávanie dlhodobého majetku	10
Odpisovanie dlhodobého majetku	10
Krátkodobý majetok podniku	16
Obežné aktíva	18
Majetková štruktúra podniku - štruktúra aktív podniku	18
Normovanie	19
Oceňovanie krátkodobého majetku	21
Testové otázky	23
Príklady	24
Zoznam použitej literatúry a iných zdrojov	26

1 Úvod

Množstvo a štruktúra majetku, ktorý potrebuje každý podnikateľský subjekt na podnikanie, závisí od charakteru a rozsahu podnikateľskej činnosti. Súčasťou majetku podnikateľského subjektu sú vecné (hmotné) prostriedky - napríklad budovy, výrobné zariadenia, prístroje, zásoby rôzneho materiálu, ale aj peňažné prostriedky potrebné na nákup materiálu, energie, výplatu miezd zamestnancom atď.

2 Majetok podniku

Množstvo a štruktúra majetku, ktorý potrebuje každý podnikateľský subjekt na podnikanie, závisí od charakteru a rozsahu podnikateľskej činnosti. Súčasťou majetku podnikateľského subjektu sú vecné (hmotné) prostriedky - napríklad budovy, výrobné zariadenia, prístroje, zásoby rôzneho materiálu, ale aj peňažné prostriedky potrebné na nákup materiálu, energie, výplatu miezd zamestnancom atď.

Členenie majetku

Pri charakteristike jednotlivých zložiek „aktívne Činného" majetku sa berie do úvahy rôzny spôsob ich pôsobenia v transformačnom procese. Tie zložky majetku, ktoré pôsobia v hospodárskom procese dlhodobo, t. j. počas viacerých časových období (napríklad stavby, stroje, dopravné prostriedky, a iné) označujeme ako **dlhodobý majetok**. Jednorazovo spotrebované zložky majetku (napríklad suroviny, materiál, pomocné látky), ktoré sa procese hospodárskej činnosti obracajú (teda menia svoju formu) nazývame **krátkodobý majetok**.

2.1 Dlhodobý majetok podniku (Investičný majetok podniku)

Je majetok, ktorý sa v súvahe označuje ako stále aktívum. Využíva sa v podniku dlhšie ako 1 rok. Pozostáva z hmotného investičného majetku, nehmotného investičného majetku a finančných investícií. Hmotný investičný majetok sú samostatné veci, ktorých vstupná cena za jednotku je vyššia 30 000 Sk a doba používania dlhšia ako 1 rok (budovy, stavby, stroje, prístroje, dopravné prostriedky). Nehmotný investičný majetok sú veci a oceníteľné práva, ktorých vstupná cena je vyššia ako 50 000 Sk v jednotlivom prípade a doba použitia dlhšia ako 1 rok. Jeho súčasťou sú obstarávacie výdavky (súvisia so založením nového podniku, napr. súdne a notárske poplatky, odmeny za sprostredkovanie), nehmotné výsledky

výskumnej a obdobnej činnosti (recepty, technologické postupy, projekty), software (ak nie je súčasťou hardwaru) a ocenieľné práva (licencie, predmety priemyselných autorských práv). Finančné investície sú takým druhom investičného majetku, ktorý je v držaní podniku dlhšie ako 1 rok. Pozostávajú z investičných cenných papierov (podielové cenné papiere a vklady v podnikoch, obligácie a iné dlhopisy, pokladničné poukážky, vkladové listy), pôžičiek (poskytovaných iným podnikom s dobou splatnosti dlhšou ako 1 rok), nehnuteľností, umeleckých diel, zbierok a predmetov z drahých kovov (sú určené na obchodovanie alebo na uloženie voľných peňažných prostriedkov).

Dlhodobý majetok tvorí podstatnú časť majetku podniku. Zahŕňa predmety a veci dlhodobej povahy, ktoré sa pri uskutočňovaní podnikateľskej činnosti postupne opotrebovávajú a prenášajú svoju hodnotu vo forme odpisov do nákladov. Tieto zložky majetku pôsobia v hospodárskom procese dlhšie ako jeden rok.

Dlhodobý majetok podniku sa člení na:

- **Dlhodobý nehmotný majetok**
  - Zriaďovacie náklady
  - Aktivované náklady na vývoj
  - Softvér
  - Oceniteľné práva
  - Goodwill
- **Dlhodobý hmotný majetok**
  - Odpisovaný
    - Stavby
    - Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí
    - Pestovateľské celky trvalých porastov
    - Základné stádo a ťažné zvieratá
  - Neodpisovaný
    - Pozemky
    - Umelecké diela a zbierky
- **Dlhodobý finančný majetok**
  - Cenné papiere a podiely
  - Pôžičky v konsolidovanom celku
  - Súbory hnutelných a nehnuteľných vecí prenajímaných ako celok
  - Dlhodobé pôžičky
  - Umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov a pozemky
- **Dlhodobé pohľadávky**
  - Pohľadávky s dobou splatnosti väčšou ako jeden rok

Dlhodobý nehmotný majetok (DNM)

Dlhodobý nehmotný majetok (DNM) tvoria tie nehmotné zložky majetku, ktorých vstupná cena je od 1.1.2003 vyššia ako 50 000.- Sk a doba ich použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok.

Takýmto majetkom sú:

- zriaďovacie náklady, t. j. náklady spojené so zriadením (založením) nového podniku, napríklad súdne a notárske poplatky, náklady na pracovné cesty, mzdy a odmeny za sprostredkovanie, nájomné; zriaďovacími nákladmi nie sú náklady, ktoré súvisia s obstaraním dlhodobého majetku, zásob, reprezentačné a ďalšie náklady, ktoré nie sú daňovým výdavkom
- aktivované náklady na vývoj, ktoré predstavujú aplikáciu zistení výskumu alebo iných znalostí, napríklad dizajn, zhotovenie a testovanie prototypov a modelov, nástrojov, šablón, foriem, čipov atď.
- softvér nakúpený samostatne, t. j. ak nie je súčasťou dodávky hardvéru; môže byť tiež vytvorený vlastnou činnosťou za účelom obchodovania s ním alebo pre potreby podniku, nejde však o softvér na zákazku alebo o súčasť dodávky hardvéru
- ociteľné práva, ktorými môžu byť výrobnotechnické poznatky (know-how), licencie, užívacie práva, vydavateľské práva, vydavateľské tituly, obchodné značky predmety priemyselných práv a iné výsledky duševnej tvorivej činnosti, ak sa obstarali za odplatu
- goodwill, t. j. dobré meno podniku resp. výrobku

Dlhodobý hmotný majetok (DHM)

Dlhodobý hmotný majetok (DHM) zahŕňa samostatné hnutelné veci, prípadne súbory hnutelných vecí a nehnuteľné zložky majetku, ktorých vstupná cena je od 1.1.2003 vyššia ako 30 000.- Sk a prevádzkovo-technická funkcia dlhšia ako jeden rok.

Jeho súčasťou sú tiež:

- pozemky, stavby, byty a nebytové priestory, umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov
- pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky
- základné stádo a ťažné zvieratá, bez ohľadu na ich obstarávaciu cenu
- otvárkové nových lomov, pieskovní a hlinísk, technická rekultivácia a technické zhodnotenie ak nie sú súčasťou obstarávacej ceny dlhodobého hmotného majetku

Dlhodobý finančný majetok

Dlhodobý finančný majetok tvoria:

- cenné papiere a podiely, ak ide o cenné papiere a podiely v ovládanej spoločnosti, v spoločnosti s podstatným vplyvom, realizovateľné cenné papiere a podiely a dlhové cenné papiere držané do doby splatnosti
- pôžičky, ktoré poskytuje podnikateľský subjekt podnikom v konsolidovanom celku a ostatné pôžičky s dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok (napríklad vklad tichého spoločníka do spoločnosti)
- dlhodobé pôžičky, t. j. pôžičky so splatnosťou dlhšou ako jeden rok
- umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov a pozemky, ktoré podnikateľský subjekt obstaráva za účelom dlhodobého uloženia voľných peňažných prostriedkov a ďalej súbory hnutelných a nehnuteľných vecí prenajímaných ako celok

Dlhodobé pohľadávky

Súčasťou dlhodobého majetku sú tiež dlhodobé pohľadávky, t. j. pohľadávky s dohodnutou dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok.

Pohľadávka je to, čo je niekto niekomu povinný vyrovnať - vrátiť, je to nárok veriteľa (právnickej osoby, alebo fyzickej osoby) na peňažné, alebo vecné plnenie zo strany dlžníka.

Využívanie dlhodobého majetku

Základnou podmienkou efektívneho fungovania podniku je čo najlepšie využívanie majetku, ktorí vlastní. V oblasti dlhodobého majetku sa podnik musí snažiť vzhľadom na veľké objemy investícií v ňom viazané, ako aj na možnosť jeho rýchleho morálneho zastarania, ho využiť čo najlepšie, v čo najkratšom čase získať z neho čo najväčší podnikateľský prínos.

Využívanie dlhodobého majetku závisí od:

- objemu času, počas ktorého sa DM využíva
- využitia výkonnosti (výrobnosti) DM

Využitie DM v určitom čase nazývame extenzívnym (časovým) využitím, využitie výkonnosti DM nazývame intenzívnym (výkonovým) využitím. Celkové (integrálne) využitie DM je súčinom extenzívneho a intenzívneho využitia.

Oceňovanie dlhodobého majetku

Dlhodobý majetok podniku sa oceňuje vstupnou a zostatkovou cenou. Za vstupnú cenu sa považuje:

- obstarávacía cena
- vlastné náklady
- menovitá hodnota
- reprodukčná obstarávacía cena

Obstarávacía cena

Je cena, za ktorú podnikateľský subjekt majetok obstaral, vrátane nákladov súvisiacich s jeho obstaraním. Súčasťou obstarávacej ceny sú predovšetkým sumy faktúr od dodávateľov, náklady na prepravu, montáž, aktiváciu majetku, poistné, clo atď. Touto cenou sa oceňuje nakúpený dlhodobý nehmotný majetok, dlhodobý hmotný majetok, podiely na základnom imaní obchodných spoločností, cenné papiere a deriváty, pohľadávky pri odplatnom nadobudnutí a pod.

Vlastné náklady

Predstavujú náklady, ktoré podnikateľský subjekt vynaloží pri obstaraní dlhodobého nehmotného a dlhodobého hmotného majetku vlastnou činnosťou. Zahŕňajú všetky priame a nepriame náklady vynaložené na výrobu (výrobná réžia), prípadne nepriame náklady správneho charakteru (správna réžia), ak má vytvorenie majetku dlhodobý charakter, t. j. presahuje obdobie jedného roka.

Menovitá hodnota

Predstavuje cenu uvedenú na peňažných prostriedkoch a ceninách, alebo sumu, na ktorú pohľadávka znie. Oceňujú sa ňou pohľadávky pri ich vzniku.

Reprodukčná obstarávacía cena

Označovaná tiež ako historická cena je súčasnou trhovou cenou, t. j. cenou, za ktorú by sa majetok mohol obstať. Stanovuje ju súdny znalec a oceňuje sa ňou darovaný majetok, majetok vytvorený vlastnou činnosťou (ak je reprodukčná obstarávacía cena nižšia ako vlastné náklady) a bezodplatne nadobudnutý majetok na základe zmluvy o kúpe prenajatej veci (finančný leasing).

Vstupná cena

t. j. obstarávacia cena, resp. reprodukčná obstarávacia cena sa môže zvýšiť o technické zhodnotenie majetku v dôsledku nadstavby, prístavby, stavebných úprav, rekonštrukcie alebo modernizácie.

Zostatková cena

dlhodobého majetku je cenou, ktorá predstavuje rozdiel medzi vstupnou (obstarávacou) cenou majetku a sumou oprávok, ktoré vyjadrujú kumulované odpisy za celý čas používania dlhodobého majetku.

Obstaranie dlhodobého majetku

Obstarávacia cena

Je cena, za ktorú podnikateľský subjekt majetok obstaral, vrátane nákladov súvisiacich s jeho obstaraním. Súčasťou obstarávacej ceny sú predovšetkým sumy faktúr od dodávateľov, náklady na prepravu, montáž, aktiváciu majetku, poistné, clo atď. Touto cenou sa oceňuje nakúpený dlhodobý nehmotný majetok, dlhodobý hmotný majetok, podiely na základnom imaní obchodných spoločností, cenné papiere a deriváty, pohľadávky pri odplatnom nadobudnutí a pod.

Dlhodobý majetok sa obstaráva predovšetkým:

- kúpou
- vytvorením vlastnou činnosťou
- získaním práv na výsledky duševnej tvorivej činnosti
- bezodplatným nadobudnutím
- prijatím vkladu od inej osoby
- prevodom podľa právnych predpisov
- preradením z osobného užívania do podnikania

Na účtoch obstarávania dlhodobého majetku sa účtuje obstarávaný dlhodobý majetok vrátane nákladov súvisiacich s jeho obstaraním.

Ak sa dlhodobý nehmotný majetok vytvára vo vlastnej réžii, sú súčasťou ocenenia vytvoreného majetku náklady na všetky variantné riešenia.

Súčasťou obstarávacej ceny dlhodobého hmotného majetku sú najmä:

- príprava a zabezpečenie výstavby, odvody za dočasné odňatie poľnohospodárskej pôdy, náklady na poskytnutie záruky v súvislosti s obstaraním,

- prieskumné, geologické, geodetické a projektové práce vrátane variantných riešení, umelecké diela tvoriace súčasť stavebných objektov, dopravné, montáž, clo,
- zabezpečovacie a konzervačné práce, alebo udržovanie a dekonzervačné práce, v prípade dočasného zastavenia prác,
- jednorazové náhrady za obmedzenie vlastníckych práv, napr. na lesných pozemkoch a lesných porastoch, pri vedení elektriny a plynovodov, náhrady majetkovej ujmy vlastníkovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti alebo za obmedzenie v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, platby za ekologickú ujmu v súvislosti s výstavbou podľa osobitných predpisov,
- úhrady nákladov účelne vynaložených na pripojenie a zabezpečenie požadovaného príkonu alebo požadovanej dodávky plynu, tepla a vody, ako aj úhrada vlastníkovi rozvodného zariadenia za preložku rozvodného zariadenia,
- náhrady poskytnuté podľa zákona o telekomunikáciách vlastníkovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti za obmedzenie jeho užívania,
- skúšky, ktorými zhotoviteľ preukazuje riadne vykonanie diela; ak pri skúškach vzniknú použiteľné výrobky alebo výkony, ktoré podľa zmluvy patria objednávateľovi, znížia sa o výnosy z týchto výrobkov alebo výkonov náklady na obstaranie dlhodobého hmotného majetku,
- úroky z úverov použitých na obstaranie dlhodobého majetku na základe rozhodnutia účtovnej jednotky do doby zaradenia majetku do používania.

Súčasťou obstarávacej ceny dlhodobého hmotného majetku nie sú:

- penále, pokuty, poplatky, úroky z omeškania alebo iné sankcie zo zmluvných vzťahov a peňažné náhrady škôd súvisiace s obstaraním dlhodobého hmotného majetku,
- náklady na prípravu pracovníkov pre budované prevádzky,
- náklady na vybavenie obstarávaného dlhodobého majetku zásobami,
- náklady na biologickú rekultiváciu,
- náklady súvisiace s prípravou a zabezpečením výstavby, ktoré vznikli po uvedení obstaraného majetku do užívania,
- náklady na opravy a udržiavanie dlhodobého hmotného majetku,
- dane súvisiace s obstaraním dlhodobého hmotného majetku, ktoré sa podľa zákona o dani z príjmov neuznávajú za daňové výdavky,
- kurzové rozdiely,
- úroky z úverov, ak o tom účtovná jednotka rozhodne do doby zaradenia majetku do používania.

Opotrebovávanie dlhodobého majetku

Dlhodobý majetok sa nespotrebováva vo výrobnom procese naraz, ale má viacročnú účinnosť, počas ktorej sa postupne opotrebováva, postupne prenáša svoju hodnotu do hodnoty výrobkov, ktoré sa jeho pomocou vyrábajú. Opotrebovávanie DM je proces zmien jeho vlastností, v dôsledku čoho stráca schopnosť plniť svoju výrobnú funkciu, alebo ju plní nedokonale a s vyššími nákladmi, ako je v podnikateľskej sfére nevyhnutné.

Poznáme dva druhy opotrebovávania dlhodobého majetku:

- **fyzické (materiálové)** - prejavuje sa zmenami hmotnej podstaty DM, v dôsledku ktorých stráca DM svoju úžitkovú hodnotu zmenou jeho technických vlastností. Fyzické opotrebovávanie sa prejavuje v dvoch formách:
  - aktívne opotrebovávanie - je dôsledkom produktívnej spotreby DM, t.j. opotrebovávanie v dôsledku používania DM vo výrobnom procese
  - pasívne opotrebovávanie - je dôsledkom pôsobenia prírodných a iných vplyvov na DM v období jeho nepoužívania, tzn. neproduktívne opotrebovávanie

- **morálne (ekonomické)** - DM stráca svoju hodnotu v dôsledku technického pokroku, ktorý vedie k rastu spoločenskej produktivity práce. Prejavuje sa v dvoch formách:
  - Morálne opotrebovanie I - je vyvolané rastom produktivity práce, keď sa nový dlhodobý majetok vyrába lacnejšie a preto klesá hodnota rovnakého dlhodobého majetku už vyrobeného.
  - Morálne opotrebovanie II - je vyvolané technickým pokrokom, keď sa vyrába dlhodobý majetok s technicky dokonalejšími parametrami, v dôsledku čoho klesá hodnota skôr vyrobeného dlhodobého majetku s menšou výkonnosťou.

Odpisovanie dlhodobého majetku

Hmotným majetkom odpisovaným podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov sú:

- **samostatné hnutelné veci alebo súbory hnutelných vecí**, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie a ktorých vstupná cena je vyššia ako 30 000 Sk a prevádzkovo-technické funkcie dlhšie ako 1 rok
- **budovy a iné stavby** okrem:
  - prevádzkových banských diel

- drobných stavieb na lesnej pôde slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva a oplotení slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva
- **pestovateľské celky trvalých porastov** s dobou plodnosti dlhšou ako 3 roky
- **zvieratá** (základné stádo a ďalšie zvieratá podľa prílohy k zákonu o dani z príjmov)
- **iný majetok** (napr. technické zhodnotenie plne odpísaného majetku, technické zhodnotenie prenajatého majetku, otváranky nových lomov, pieskovní, hlinísk, skládok odpadov)

Samostatná hnutelná vec musí spĺňať 3 podmienky, aby sa stala hmotným majetkom na účely odpisovania:

- samostatné technicko-ekonomické určenie
- vstupnú cenu vyššiu ako 30 000 Sk
- doba použiteľnosti, resp. prevádzkovo-technickú funkciu dlhšiu ako 1 rok

Súbor hnutelných vecí sa účtuje alebo eviduje samostatne tak, aby boli preukázateľne zabezpečené technické a hodnotové údaje o jednotlivých veciach zaradených do súboru o určení hlavnej funkčnej veci a o všetkých zmenách súboru (napr. prírastkoch, úbytkoch a pod.). Každá vec v súbore musí spĺňať podmienky samostatnej huteľnej veci vrátane ocenenia, ktoré musí byť vyššie ako 30 000 Sk.

Odpisy - miera opotrebenia majetku vyjadrená v peňažných jednotkách

Odpisovanie- postupné znižovanie zostatkovej ceny majetku, trvalé zníženie hodnoty majetku.

Právne normy upravujúce odpisovanie

Základný predpis upravujúci odpisovanie **dlhodobého majetku** je zákon č. **431/2002 Z. z.** o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje účtovné odpisy.

Na účely určenia základu dane v podnikateľskej činnosti účtovná jednotka postupuje v zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 24 zákona o dani z príjmov hmotný majetok a nehmotný majetok odpisuje daňovník, ktorý má k tomuto majetku vlastnícke právo.

Hmotný majetok a nehmotný majetok odpisuje aj daňovník, ktorý nemá vlastnícke právo k tomuto majetku, ak účtuje alebo vedie evidenciu o:

- hmotnom majetku pri prevode vlastníckeho práva z dôvodu zabezpečenia záväzku prevodom práva na veriteľa, ak sa pôvodný vlastník (dlžník) písomne dohodne s veriteľom na výpožičke tohto majetku počas trvania zabezpečenia záväzku
- dlhodobom hmotnom hnutelnom majetku, ku ktorému vlastnícke právo prechádza na kupujúceho až úplným zaplatením kúpnej ceny a do nadobudnutia vlastníckeho práva majetok kupujúci užíva
- nehnuteľnej veci obstaranej na základe zmluvy, pri ktorej sa vlastnícke právo nadobúda povolením vkladu do katastra nehnuteľností, ak do nadobudnutia vlastníckeho práva nehnuteľnosť užíva
- hmotnom majetku prenajatom formou finančného prenájmu
- hmotnom majetku a nehmotnom majetku štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorý bol zverený do správy rozpočtovej organizácie, príspevkovej organizácie alebo inej právnickej osobe

Podľa § 28 zákona o účtovníctve

Hmotný majetok okrem zásob odpisuje účtovná jednotka s ohľadom na opotrebovanie zodpovedajúce bežným podmienkam jeho používania.

Nehmotný majetok, ktorým sú goodwill, aktivované zriaďovacie náklady a náklady na vývoj, musí účtovná jednotka odpísať najneskôr do 5 rokov od jeho obstarania. To znamená, že ostatný nehmotný majetok môže účtovná jednotka odpisovať v súlade so stanoveným odpisovým plánom, ktorý si sama vypracuje.

Účtovná jednotka je povinná zostaviť si **odpisový plán**, na základe ktorého vykonáva odpisovanie majetku. Uvedený majetok sa odpisuje len do výšky jeho ocenenia v účtovníctve.

Účtovné odpisy

Účtovné odpisy vyjadrujú skutočnú mieru opotrebenia dlhodobého majetku. V zmysle zákona o účtovníctve aj v zmysle postupov účtovania odpisujú dlhodobý majetok prostredníctvom účtovných odpisov. Účtovné odpisy účtovná jednotka nemôže prerušiť. Účtovné odpisy sa počítajú z ceny, ktorou je DNaHM ocenený v účtovníctve.

Účtovné odpisy sú základom pre zostavenie odpisového plánu, v ktorom sa určuje postup odpisovania tak, aby reálne zobrazoval skutočné opotrebenie (zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve). Môže to byť podľa času alebo podľa výkonu – životnosti, ktorú výrobca v parametroch uvádza.

Daňové odpisy

Vychádzajú zo zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ktoré sa daňovo uznávajú ako náklady/výdavky na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov. Súvisia s podnikateľskou činnosťou. Majú vplyv na základ dane, z ktorého sa počíta daň z príjmov /zo zisku/.

Daňové odpisy sa určujú vo výške ročných odpisov; len pri určitých skupinách majetku – otvárkou nových lomov, pieskovní, hlinísk, technickej rekultivácie, pri formách modeloch, šablónach a pri hmotnom majetku prenajatom formou finančného prenájmu sa odpisuje majetok počas doby trvania, t. j. mesačne.

Rovnomerný a zrýchlený daňový odpis

Zásadnou zmenou oproti minulosti je spôsob odpisovania. Dlhodobý majetok sa odpisuje nepriamym spôsobom formou oprávok na základe odpisového plánu. Pre stanovenie účtovných odpisov teda využíva podnikateľský subjekt odpisový plán, v ktorom si sám určí postupy odpisovania jednotlivých zložiek majetku. Zvolený spôsob a sadzby musia byť zapísané na inventárnej karte, spolu s daňovými odpismi a ostatnými identifikačnými údajmi.

V prvom roku odpisovania zaradí podnikateľský subjekt dlhodobý hmotný majetok do jednej zo štyroch odpisových skupín (§ 26 zákona č.595/2003 Z. z.) podľa zoznamu v prílohe, ktorá je súčasťou zákona.

Odpisová skupina	Doba odpisovania do 31.12.2002	Doba odpisovania od 1.1.2003	Doba odpisovania od 1.1.2004
1	4 roky	4 roky	4 roky
2	8 rokov	6 rokov	6 rokov
3	15 rokov	12 rokov	12 rokov
4	30 rokov	20 rokov	20 rokov
5	40 rokov	30 rokov	-

Podnikateľský subjekt môže pre daňové účely použiť **rovnomerný (lineárny)** alebo **zrýchlený (degresívny)** odpis. Spôsob odpisovania treba určiť pre každý novoobstaraný dlhodobý hmotný majetok a nie je možné meniť ho po celý čas odpisovania. Dlhodobý nehmotný a hmotný majetok sa odpisuje najviac do vstupnej ceny alebo zvýšenej vstupnej ceny (podľa § 27 - 28 zákona č. 595/2003 Z. z.).

Pri rovnomernom odpisovaní dlhodobého hmotného majetku boli s účinnosťou od 1.1.2003 (podľa zákona č. 366/1999 Z.z.) jednotlivým odpisovým skupinám priradené ročné odpisové sadzby.

Odpisová skupina	Ročná odpisová sadzba		
	v prvom roku roku odpisovania	v ďalších rokoch odpisovania	pre zvýšenú vstupnú cenu
1	14,2	28,6	25,0
2	8,5	18,3	16,7
3	4,3	8,7	8,4
4	3,1	5,1	5,0
5	1,4	3,4	3,4

Podľa zákona č. 595/2003 Z.z. platia s účinnosťou od 1.1.2004 pre príslušné odpisové skupiny odpisové sadzby.

Odpisová skupina	Doba odpisovania od 1.1.2004	Ročný odpis
1	4 roky	1/4
2	6 rokov	1/6
3	12 rokov	1/12
4	20 rokov	1/20

Pri zrýchlenom odpisovaní sú jednotlivým odpisovým skupinám od 1.1.2004 priradené koeficienty pre zrýchlené odpisovanie.

Odpisová skupina	Koeficient pre zrýchlené odpisovanie		
	v prvom roku odpisovania	v ďalších rokoch odpisovania	pre zvýšenú vstupnú cenu
1	4	5	4
2	6	7	6
3	12	13	12
4	20	21	20

Pri zrýchlenom (degresívnom) odpisovaní treba najprv vypočítať odpisy podľa vzorca:

$$1.\text{rok} = \frac{\text{vstupná cena}}{\text{koeficient}}$$

a pre ďalšie roky:

$$\text{ďalšie roky} = \frac{2 \cdot \text{zostatková cena}}{\text{koeficient} - \text{počet už odpis. rokov}}$$

Pri výpočte odpisov konkrétneho dlhodobého hmotného majetku použitím rovnomerného alebo zrýchleného odpisovania možno zistiť odlišné sumy odpisov v jednotlivých rokoch, v oboch prípadoch však bude majetok odpísaný za rovnaké obdobie.

Podnikateľský subjekt sa môže rozhodnúť, ktorý spôsob odpisovania použije. Keďže si stanovuje odpisový plán sám, môže sa stať, že sa budú účtovné odpisy v jednotlivých rokoch líšiť od daňových odpisov. V takomto prípade vzniká podnikateľskému subjektu odložená daňová pohľadávka alebo odložená daňová povinnosť. Ak sa chce uvedeným rozdielom vyhnúť, odporúča sa najmä malým a stredným podnikom, ktoré nepotrebujú poznať účtovné odpisy, spojiť daňové a účtovné odpisy, t. j. používať daňové odpisy.

Právny nástupca daňovníka pokračuje v odpisovaní začatom **pôvodným vlastníkom**.

Dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok odpisuje účtovná jednotka na základe ňou zostaveného odpisového plánu prostredníctvom účtovných odpisov, pričom pri ich určení účtovná jednotka zohľadňuje opotrebenie zodpovedajúce bežným podmienkam jeho používania.

Podľa § 23 zákona o dani z príjmov **z odpisovania sú vylúčené:**

- pozemky,
- pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky, ktoré nedosiahli plodonosnú starobu (mladé pestovateľské celky v čase ich rastu),
- ochranné hrádze a úpravy bystrín a lesnícko-technické meliorácie,
- umelecké diela, ktoré nie sú súčasťou stavieb a budov,
- hnutelné národné kultúrne pamiatky (podľa zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu),
- predmety múzejnej a galerijnej hodnoty (zákon č. 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách),
- povrchové a podzemné vody, lesy, jaskyne, meračské značky, signály,
- hmotný majetok bezodplatne nadobudnutý organizáciou zabezpečujúcou jeho ďalšie využitie podľa osobitného predpisu (najmä prevody podľa elektrifikačného, vodného, plynárenského, cestného zákona),
- inventúrne prebytky,

Určenie spôsobu odpisovania

- spôsob odpisovania sa nesmie meniť počas celej doby odpisovania,
- odpisy sa počítajú z ceny, ktorou je DHM a DNM ocenený v účtovníctve,
- odpisovanie najviac do výšky vstupnej ceny, alebo do výšky zvýšenej vstupnej ceny,
- úplne odpísaný majetok sa ďalej neodpisuje,
- odpisovanie na základe odpisového plánu,
- sadzby účtovných odpisov sa určujú podľa osobitného predpisu alebo podľa času alebo podľa uskutočnených výkonov,
- dlhodobý drobný HM a NM možno odpísať aj jednorázovo,
- účtovné, mesačné odpisy sa zaokrúhľujú na celé koruny nahor.

2.2 Krátkodobý majetok podniku

Krátkodobý majetok, ktorý je súčasťou majetku podniku, sa po vstupe do transformačného procesu celý naraz spotrebuje, t. j. vchádza do hodnoty vyrábanej produkcie celou svojou podstatou, pričom je určený buď na ďalšiu spotrebu alebo na predaj.

V jednotlivých podnikateľských subjektoch a dokonca ani v opakovaných procesoch jedného podniku nemá rovnaké zloženie. Jeho štruktúra sa pomerne rýchlo mení, predovšetkým v závislosti od predmetu činnosti podniku. Štruktúrou krátkodobého majetku nazývame podiel jednotlivých skupín krátkodobého majetku na jeho celkovom objeme.

Tvoria ju tieto skupiny:

- zásoby
- krátkodobý finančný majetok
- krátkodobé pohľadávky

Zásoby

Zásoby zahŕňajú:

- skladovaný materiál, napríklad suroviny - základný materiál, pomocné a prevádzkové látky, náhradné dielce, obaly a pod.
- nedokončenú výrobu, t. j. produkty, ktoré už prešli jedným alebo niekoľkými výrobnými stupňami a nie sú už materiálom, ale nie sú ešte hotovým výrobkom (napríklad korpus na tortu)

- polotovary vlastnej výroby, ktoré ešte neprešli všetkými výrobnými stupňami a musia sa preto dokončiť alebo skompletizovať do finálnych výrobkov v ďalšom výrobnom procese (napríklad rozošitý oblek)
- výrobky, t. j. predmety vlastnej výroby určené na predaj alebo na spotrebu v podniku
- zvieratá, a to mladé zvieratá, zvieratá vo výkrme, ryby, kožuštinové zvieratá, včelstvá a hydina
- skladovaný tovar, tzn. všetko to, čo podnik nakupuje za účelom predaja (napríklad lekárnička ako súčasť vybavenia auta); tovarom sú aj výrobky vlastnej výroby, odovzdané do vlastných predajni

Krátkodobý finančný majetok je významnou zložkou majetku podnikateľského subjektu. Jeho charakteristickou črtou je najmä vysoká likvidnosť, bezprostredná obchodovateľnosť a predpokladaná držba alebo dohodnutá splatnosť kratšia ako jeden rok.

Krátkodobý finančný majetok

Krátkodobý finančný majetok zahŕňa:

- peňažné prostriedky v hotovosti, ekvivalenty peňažných hotovosti, napríklad ceniny
- poukážky alebo šeky
- peňažné prostriedky na účtoch v bankách
- majetkové a dlhové cenné papiere obstarané s cieľom obchodovania s nimi, t. j. cenné papiere pohotovo prevoditeľné na peniaze; rozdiel medzi cennými papiermi, ktoré sú súčasťou krátkodobého finančného majetku a cennými papiermi, ktoré sú dlhodobým finančným majetkom nie je v javovej forme, ale v účele obstarania a vlastníctva uvedených zložiek majetku; zatiaľ čo dlhodobý finančný majetok predstavuje dlhodobý orientovaný záujem podnikateľského subjektu na dosahovaní výnosov či ovládání a kontrole iného podnikateľského subjektu, v prípade krátkodobého finančného majetku ide o záujem jednorazovo realizovať výsledok hospodárenia predajom príslušnej časti majetku, t. j. krátkodobý záujem
- vlastné akcie, vlastné obchodné podiely a vlastné dlhopisy, ak ich podnikateľský subjekt môže mať v súlade s právnymi predpismi prechodný čas v držbe

Pohľadávky

Pohľadávky sú právne nároky podnikateľského subjektu na očakávané platby za predané výrobky, poskytnuté služby alebo vykonané práce.

Medzi krátkodobé pohľadávky, ktoré sú súčasťou krátkodobého majetku podniku patria:

- pohľadávky z obchodných vzťahov, t. j. voči odberateľom; v rámci obchodných vzťahov však môžu vzniknúť aj iné pohľadávky, napríklad reklamácie voči dodávateľom
- pohľadávky voči spoločníkom a združeniu, napríklad pohľadávky za upísané vlastné imanie, alebo pohľadávky pri úhrade straty, či pohľadávky z pôžičiek spoločníkom v obchodnej spoločnosti
- pohľadávky voči orgánom sociálneho zabezpečenia a zdravotného poistenia, t. j. pohľadávky z titulu zákonného poistenia
- pohľadávky voči štátu, t. j. daňové pohľadávky a dotácie

Obežné aktíva

Sú tá časť majetku podniku, ktorá sa spotrebuje a premení na peniaze v priebehu jedného prevádzkového cyklu. Je to tá časť aktív, ktorá sa premení na peniaze v lehote kratšej ako jeden rok, pretože **prevádzkový cyklus** väčšiny podnikov je kratší ako jeden rok.

Prevádzkový cyklus podniku

nákup materiálu → zásoby → výroba → predaj → pohľadávka → finančný majetok

Pre obežný majetok je typické, že sa zvyčajne jednorázovo spotrebúva a celou svojou podstatou vchádza do hodnoty nových výrobkov. V procese činnosti podniku mení svoje formy – teda sa obracia. OM môže byť jednak hmotný, jednak nehmotný. OM môže byť financovaný krátkodobými alebo dlhodobými zdrojmi. Disciplína pojednávajúca o obežnom majetku sa v rámci finančného manažmentu označuje ako manažment prevádzkového kapitálu.

Majetková štruktúra podniku - štruktúra aktív podniku

Predstavuje pravú stranu súvahy (aktíva) a možno k nej zaujať statický alebo dynamický prístup. Je zároveň najpodrobnejšou statickou (stavovou) charakteristikou podniku a predstavuje stranu aktív súvahy.

Statický pohľad ukazuje, akú účtovnú hodnotu má daný majetok, resp. súhrn majetku v podniku ku konkrétnemu časovému bodu.

Dynamický pohľad zisťuje, v akej štruktúre prirástol resp. ubudol majetok podniku za isté obdobie (časový interval) – spravidla za rok. Hovorí o tom, o koľko sa zmenili jednotlivé položky stálych a obežných aktív a v akom pomere.

Zmeny jednotlivých položiek aktív ovplyvnia majetkovú štruktúru podniku na konci sledovaného obdobia (pri zostavení súvahy). Agregácia strany aktív súvahy dáva tieto položky (podľa európskych noriem) majetku podniku:

- Pohľadávky za upísané vlastné imanie – upísané, ale zatiaľ nesplatené vklady vlastníkov. Sú to zatiaľ nesplatené upísané akcie v a. s., resp. nesplatené vklady spoločníkov s. r. o., alebo v. o. s.
- Stále aktíva – sú v podniku viazané trvale, resp. dlhodobo. Doba ich obrátky je pomalá, vo všetkých prípadoch presahuje 1 rok. Patria sem dlhodobý nehmotný, dlhodobý hmotný majetok a dlhodobé finančné investície. V súčasnej súvahe sa stále aktíva uvádzajú ako neobežný majetok.
- Obežné aktíva – sú tou časťou podnikového majetku, ktorá má fyzicky krátku dobu použitia, doba jej obratu spravidla nepresahuje 1 rok. V súčasnej súvahe sa označuje ako obežný majetok. Jeho klasifikácia je uvedená v rámci klasifikácie majetku
- Ostatné aktíva – obsahujú najmä účty časového rozlíšenia (náklady budúcich období, príjmy budúcich období) a aktívne kurzové rozdiely.

Normovanie

Je základnou metódou riešenia optimálneho množstva OM v podniku. Normatív OM predstavuje priemerné množstvo peňažných prostriedkov, ktoré má byť viazané v príslušnej forme OM.

Celkový normatív OM v podniku obsahuje:

- normatív výrobných zásob
- normatív nedokončenej výroby
- normatív hotovej výroby

Sledovanie využívania OM v podniku znamená meranie efektívnosti jeho fungovania v podniku.

Normatív výrobných zásob

predstavuje primerané množstvo peňažných prostriedkov, ktoré je viazané vo výrobných zásobách. Ovplyvňujú ho:

- časová norma
- priemerná denná spotreba

Časová norma

predstavuje dĺžku obdobia, počas ktorého sú zásoby viazané na sklade. Skladá sa z:

- dodávkový cyklus - interval medzi 2 po sebe nasledujúcimi dodávkami. (dc). Na základe dc sa tvorí bežná zásoba.
- poistná zásoba (pz) - zásoba využiteľná v prípade nepredvídateľných porúch v dodávkach a pod.
- technologická zásoba (tz) - dĺžka obdobia, počas ktorého materiály zrejú.

Časová norma

$$C_n = \frac{dc}{2} + pz + tz$$

$$N_s \times C_j \times Q$$

$$\text{Priemerná denná spotreba (PDS)} = \frac{\text{-----}}{d}$$

- N_s = norma spotreby materiálu na výrobok
- C_j = cena za jednotku
- Q = plánovaná výroba v kusoch
- d = počet dní v sledovanom období

Normatív výrobných zásob:

$$N_{vz} = C_n \times PDS$$

Normatív nedokončenej výroby a normatív hotovej výroby nie sú vzhľadom na charakter výroby v podnikoch CR významné.

Doba obratu

doba obratu

$$D_o = \frac{p \times z \times d}{O_b}$$

kde:

pz = priemerná zásoba

d = počet dní v sledovanom období

Ob = obrat

Rýchlosť obratu

$$Ro = \frac{Ob}{pz} \quad \text{alebo} \quad Ro = \frac{d}{Do}$$

Koeficient viazanosti

$$Kv = \frac{pz}{Ob} \quad \text{alebo} \quad Kv = \frac{1}{Ro}$$

Ukazovatele, na základe ktorých možno využívanie OM sledovať, sa delia takto:

- ukazovateľ finančnej závislosti (doba obratu, rýchlosť obratu – počet obrátok, koeficient viazanosti)
- ukazovatele likvidity

Ukazovatele finančnej závislosti sa využívajú najmä na sledovanie využitia hmotného OM a možno ich sledovať za OM ako celok alebo za jednotlivé skupiny hmotného OM.

Oceňovanie krátkodobého majetku

Pre **oceňovanie krátkodobého majetku** platí, že zásoby s výnimkou zásob vytvorených vlastnou činnosťou, cenné papiere a pohľadávky pri odplatnom nadobudnutí sa oceňujú obstarávacou cenou. Zásoby vytvorené vlastnou činnosťou sa oceňujú vlastnými nákladmi a v prípade ich bezodplatného nadobudnutia sa na ocenenie používa reprodukčná obstarávacia cena.

Ceny zásob sa však v dôsledku kolísania trhových cien menia. Postup pri oceňovaní zásob je záväzne stanovený právnymi predpismi, pretože skladová cena zásob ovplyvňuje výšku

nákladov (spotreba materiálu, energie, predaj tovaru) a tým aj výsledok hospodárenia. Nezáväznosť v oceňovaní by spôsobovala neporovnateľnosť vypovedacej schopnosti informácií potrebných pri manažérskej, revíznej aj audítorskej činnosti, daňové úniky a v konečnom dôsledku by podporovala inflačné tlaky v ekonomike.

Súčasná legislatívna úprava umožňuje v dvoch prípadoch použiť jednoduchší, na evidenciu majetku menej náročný spôsob oceňovania. Ide o rovnaký druh zásob v sklade, t. j. skladované zásoby materiálu, tovaru, nedokončenej výroby, polotovarov vlastnej výroby a výrobkov. Na oceňovanie úbytku rovnakého druhu zásob je prípustné používať **vážený aritmetický priemer** z obstarávacích cien alebo z vlastných nákladov. Možno ho vypočítať ako podiel hodnoty zásob v sklade v korunách a celkového stavu zásob v sklade v jednotkách množstva, a to k ľubovoľnému dátumu, čas od posledného výpočtu však nesmie presahovať mesačné obdobie.

Pri spotrebe zásob sa môže použiť tiež metóda **FIFO (First In - First Out)**. Táto metóda oceňovania spočíva v tom, že výdaj zo skladu sa oceňuje cenou najstarších zásob, postupne smerom k najnovším zásobám, a to nezávisle od skutočného fyzického stavu zásob. Známa metóda oceňovania zásob označovaná ako **LIFO (Last In - First Out)** znamená, že zo skladu sa vydávajú ako prvé zásoby ocenené poslednou cenou, ktorá je spravidla najvyššia. Tento spôsob oceňovania je výhodný pri raste cien, pretože zmierňuje dopad inflácie na zisk podniku, na druhej strane sa však podieľa na urýchľovaní inflácie, a preto ho platná legislatívnej úprava neumožňuje používať.

Vážený aritmetický priemer a metódu FIFO možno použiť tiež na ocenenie rovnakého druhu cenných papierov v portfóliu podnikateľského subjektu, ale len v prípade, ak sú od rovnakého emitenta a znejú na rovnakú menu.

Peňažné prostriedky a ceniny, ako aj pohľadávky pri ich vzniku sa oceňujú menovitou hodnotou.

3 Testové otázky

Dlhodobý hmotný majetok musí spĺňať nasledujúce:

- Vstupná cena viac ako 15000 Sk a doba používania viac ako 6 mesiacov
- Vstupná cena viac ako 30000 Sk a doba používania viac ako 1 rok
- Vstupná cena viac ako 5000€ a doba používania viac ako 1 mesiac

Dlhodobý nehmotný majetok musí spĺňať nasledujúce:

- Vstupná cena viac ako 50000 Sk a doba používania viac ako 1 rok
- Vstupná cena viac ako 30000 Sk a doba používania viac ako 2 roky
- Vstupná cena viac ako 2500€ a doba používania viac ako 1 mesiac

Medzi metódy odpisovania dlhodobého majetku nepatrí:

- Zrýchlená metóda
- Rovnomerné odpisovanie
- Sulík-Miklošova reverzná odpisovacia metóda

Medzi krátkodobý majetok nepatrí:

- Goodwill
- Ryba
- Vlastné dlhopisy

Pri spotrebe zásob sa nevyužíva metóda:

- FIFO
- LIFO
- FIFOLIFOHIFO

4 Príklady

Príklad 1:

Kancelárska stena s pracovným stolom zakúpená v máji 2006.

Obstarávacia cena = vstupná cena = 42 800 Sk.

Rok	Ročný účtovný odpis	Ročný daňový odpis	
		Rovnomerný	Ročná odpisová
5-12/2006	3 568	7 133	1/6
2007	5 350	7 133	1/6
2008	5 350	7 133	1/6
2009	5 350	7 133	1/6
2010	5 350	7 133	1/6
2011	5 350	7 135	1/6
2012	5 350	-	-
2013	5 350	-	-
1-4/2014	1 782	-	-
Spolu:	42 800	42 800	x

Príklad 2:

Osobný automobil zakúpený v auguste 2006 v obstarávacej cene 350 000 Sk.

Rok	Ročný účtovný odpis	Ročný daňový odpis	
		Rovnomerný	Ročná odpisová
8-12/2006	18 230	87 500	1/4
2007	43 750	87 500	1/4
2008	43 750	87 500	1/4
2009	43 750	87 500	1/4
2010	43 750	-	-
2011	43 750	-	-
2012	43 750	-	-
2013	43 750	-	-
1-7/2014	25 520	-	-
Spolu:	350 000	350 000	x

Príklad 3:

Zrýchlené odpísanie majetku v hodnote 100 000Sk v roku 2006.

Rok odpisovania	Ročný odpis	Zostatková cena	Spolu odpísané
1.	25 000 (100 000 / 4)	75 000 (100 000 – 25 000)	25 000
2.	37 500 ([2*75 000] / [5 – 2 + 1])	37 500 (75 000 – 37 500)	62 500 (25 000 + 37 500)
3.	25 000 ([2*37 500] / [5 – 3 + 1])	12 500 (37 500 – 25 000)	87 500 (62 500 + 25 000)
4.	12 500 ([2*12 500] / [5 – 4 + 1])	0 (12 500 – 12 500)	100 000 (87 500 + 12 500)

5 Zoznam použitej literatúry a iných zdrojov

Andrášik Ladislav – Ekonomía - STU v Bratislave 2003

Zákona o dani z príjmov 595/2003 Z.z.

<http://www.akopodnikat.sk/>

<http://www.epi.sk/>

<http://www.euroekonom.sk/>

<http://www.financnik.sk/>